

Căpitan la cincisprezece ani

– Jules Verne

CAPITOLUL 1

BRICUL-GOELETĂ *PILGRIM*

La 2 februarie 1873, bricul cu pânze *Pilgrim* se gasea la 43°57' latitudine sudică și la 165°19' longitudine vestică de meridianul de la Greenwich. Acest vas cu capacitate de patru sute de tone, armat la San Francisco pentru pescuitul mare, în marile australe, aparținea lui James W. Weldon, un bogat armator californian, care – după câțiva ani – încredințase comanda capitanului Hull.

Pilgrim era una dintre cele mai mici, dar și cele mai bune corabii din această flotilă, pe care James W. Weldon o trimitea în fiecare sezon nu numai dincolo de Strâmtoarea Behring până în marile Boreale, dar și în pustiurile Tasmaniei sau Capul Horn până în Oceanul Atlantic. Capacitatea sa redusă o făcea foarte ușor de manevrat și îi îngăduia să se aventureze cu puțini oameni, chiar printre banchizele din emisfera australă, cele mai greu de traversat. Capitanul Hull știa „să iasă cu fața curată”, cum se exprimau matelotii, din mijlocul acestor ghetari, care în timpul verii, străbatând Noua Zeelandă sau Capul Bunei-Speranțe, ajung sub latitudini cu mult mai joase decât acelea pe care le ating în marile septentrionale ale globului. E drept că nu se întâlneau decât icebergi¹ de mici dimensiuni, uzate de ciocniri și înroșite de apele calde, căci cele mai multe vin de se topsc în Oceanul Pacific sau Atlantic.

Sub ordinele capitanului Hull, un marinar destoinic și unul dintre cei mai îndemânatici harponieri² ai flotei, se gasea un echipaj compus din cinci marinari și un elev de marină. Se înțelegea că erau puțini pentru pescuitul balenelor, care cere un personal mult mai numeros. Trebuie oameni care să mănuiască barcele de atac, alții care să desfacă animalele capturate. Însă, urmând pilda altor armatori, James W. Weldon gasea că e mult mai economic să nu imbarce la San Francisco decât marinarii necesari să conducă vasul. Noua Zeelandă nu ducea lipsă de harponieri, marinari de toate naționalitățile, dezertori sau alții, care își închiriau brațele în timpul sezonului și făceau cu destulă îndemânare meseria de pescari. Odată campania de pescuit terminată, îi plateau, îi concediau din serviciu și aceștia așteptau la anul vapoarele de pescuit ca să-și închirieze iarăși munca. În chipul acesta, marinarii disponibili erau întrebuințați la altceva mai bun și se tragea mult mai mare câștig din cooperarea lor.

Astfel se lucra la bordul lui *Pilgrim*. Bricul tocmai își terminase campania de lucru aproape de hotarele cercului polar antarctic. Însă n-avea toate butoaiile pline de untură și dinți de balenă. În aceste vremuri, pescuitul se făcea cu greutate. Cetaceele, pescuite în mare cantitate, se rariseră. Balena obișnuită, care poartă numele de „Nord Caper” în oceanul boreal și „Sulpherbolfone” în cel austral, era pe punctul să dispară. Pescarii au trebuit să se arunce asupra *fin-back*-ului sau jubartului³, un mamifer uriaș ale cărui atacuri sunt foarte periculoase. Toate acestea l-au îndreptățit pe capitanul Hull să se ridice mai sus și, dacă era necesar, să meargă chiar până în ținuturile Ciarei și Adellei, a caror descoperire contestată de americanul Wikes, a fost confirmată de ilustrul comandant al Astroladei și Zeelei, francezul Dumont d'Urville.

¹ Ghetari plutitori.

² Harponieri - marinarii care sunt însărcinați să arunce capcana cu care se prind balenele (N.T.).

³ O specie de balenă.

La urma urmei, vremea pescuitului n-a fost prea bună pentru *Pilgrim*. La începutul lui ianuarie, adică pe la mijlocul verii australe, cu toate că încă nu venise timpul ca vapoarele să se întoarcă, căpitanul Hull a fost nevoit să părăsească locurile de pescuit. Echipajul, o adunătură de marinari foarte slabi, îi „cere explicații”, cum se zice, că a trebuit să se despartă de el.

Pilgrim o apucă spre nord-vest, către ținuturile Noii Zeelande, unde ajunse la 15 ianuarie. Sosi la Waitemata, un port din Auckland, situat în adâncul golfului Ńouraki, pe coasta de est a insulei septentrionale, și debarcă acolo pescarii pe care-i angajase pentru lucru. Echipajul nu era deloc mulțumit. Din încărcătura vasului lipseau cel puțin două sute de butoaie de untură pentru ca aceasta să fie completă. Niciodată nu avusese un pescuit mai rău. Căpitanul Hull, care trecea drept un pescar de balene distins, se întorcea pentru prima oară plouat sau aproape plouat. Amorul său propriu era în joc și se simțea foarte atins din cauza nesupunerii acestor secături de marinari angajați care compromiseseră rezultatul campaniei sale de pescuit. A încercat în zadar la Auckland să angajeze un nou echipaj pentru pescuit. Toți marinarii disponibili fuseseră imbarcați pe alte corăbii de pescuit balene. A trebuit, deci, să renunțe la speranța de a mai putea completa încărcătura lui *Pilgrim*, și căpitanul Hull se hotărâse să părăsească definitiv Auckland-ul, când i se făcu o cerere de călătorie pe care nu o putea refuza.

Doamna Weldon, soția armatorului lui *Pilgrim*, fiul său Jack, în vârstă de cinci ani, și una din rudele sale, și anume vărul Benedict, se găseau atunci la Auckland. James W. Weldon, pe care operațiunile sale comerciale îl obligau să viziteze câteodată Noua Zeelandă, îi adusese pe toți trei și spera ca tot el să-i readucă la San Francisco. Însă, în momentul când se pregăteau să plece cu toții, micul Jack se îmbolnăvi grav și tatăl său, chemat grabnic de afacerile sale, a trebuit să plece singur și să-i lase acolo pe soția, pe fiul lui și pe vărul Benedict.

Trecuseră de atunci trei luni – trei luni de despărțire care fură destul de chinuitoare pentru doamna Weldon. Acum, fiul său se însănătoșise și putea să plece, când i se semnală sosirea lui *Pilgrim*. Or în aceste vremuri, pentru a se întoarce la San Francisco, doamna Weldon se găsea în necesitatea de a merge să caute în Australia unul din vapoarele companiei transoceanice Golden Age, care face cursa între Melbourne și Istmul Panama prin Papeiti. Apoi, odată ajunsă la Panama, trebuia să aștepte plecarea *steamer*-ului american care face cursă regulată între Istmul Panama și California. De aici: întâzieri, transbordări, deci atâtea neajunsuri pentru o femeie și un copil! Tocmai în acest moment sosise *Pilgrim* pentru a se odihni la Auckland. De aceea, ea nu ezită să-i ceară căpitanului Hull să o ia la bord ca s-o conducă la San Francisco împreună cu fiul său, vărul Benedict și Nan, o bătrână negresă care o servea din copilărie.

Trei mii de leghe marine⁴ de făcut pe o corabie cu pânze! Însă corabia căpitanului Hull era așa de curată ținută și vremea așa de frumoasă între cele două coaste ale ecuatorului! Căpitanul Hull acceptă și puse la dispoziția călătoarei propria sa cabină. Voia ca, în timpul unei călătorii care putea ține patruzeci sau cincizeci de zile, doamna Weldon să aibă tot confortul necesar. Erau, deci, oarecare foloase pentru doamna Weldon de a face călătoria în aceste condiții. Singurul neajuns era că această călătorie se mai prelungea încă, din cauză că *Pilgrim* trebuia să descarce din marfa sa la Valparaiso, în Chile. După aceea puteau lua drumul drept pe coasta americană, unde vântul era favorabil și călătoria plăcută prin aceste ținuturi încântătoare.

Doamna Weldon era, de altfel, o femeie curajoasă, pe care marea nu o speria. În vârstă de treizeci de ani, foarte robustă și sănătoasă, obișnuită cu cursele lungi, căci îl întovărășise în atâtea călătorii obositoare pe soțul ei, ea nu se simțea deloc stingherită să se imbarce pe o corabie cu un tonaj așa de mic. Îl cunoștea pe căpitanul Hull drept un marinăr excelent în care James W. Weldon avea toată încrederea. *Pilgrim* era un vas solid, sprinten, bine cotate în flotila americană de pescuit balene.

Ocazia se prezenta. Trebuia să profite de ea. Și doamna Weldon nu o scăpă. Vărul Benedict – se-nțelege – trebuia s-o întovărășească. Acest văr era un om brav, în vârstă de aproape cincizeci de ani. Însă, cu toată vârsta sa, n-ar fi fost prudent să-l lași singur de capul lui. Mai mult lung decât înalt, mai mult subțire decât slab, cu față scofălcită, capul mare și pletos,

⁴ 6.000km

recunoșteați numai decît în persoana sa deșirată pe savantul cu ochelari, ființele nevinovate și bune, destinate să rămîna toată viața lor copii și să o sfârșească la bătrînețe ca niște doici centenare.

„Varul Benedict” – caci astfel îl numeau toți – era om bun și parca născut să fie varul tuturor. Totdeauna stînjeneț de mîinile și picioarele sale lungi, ar fi fost imposibil să poată ieși singur dintr-o incurcatură, chiar în împrejurările cele mai normale ale vieții. El nu era plicticos – o, nu! –, ci mai degraba un incurca-lume pentru alții, și chiar pentru el. Mulumindu-se cu puțin, de altfel se deprindea cu toate. Uita să bea sau să mănînce dacă nu i se aducea; nesimțitor la frig ca și la căldură, pare că aparține mai mult regnului vegetal decît celui animal. Închipuiți-vă un arbore nefolositor care nu produce nici fructe, dar nici frunze, incapabil să se hrănească sau să dea umbră, dar care are, totuși, o inimă. Așa era varul Benedict. El ar fi fost cu bucurie folositor oamenilor dacă ar fi fost în stare să fie! În sfârșit, era iubit chiar pentru slăbiciunea sa. Doamna Weldon îl privea ca pe un copil, ca pe un frate mai mare al lui Jack!

Trebuie să adăugăm că varul Benedict nu era, cu toate acestea, nici leneș, nici fără ocupație. Din contra, era foarte muncitor. Singura sa pasiune, istoria naturală, îl absorbea cu totul. A zice „istorie naturală” e mult spus. Se știe că diversele părți din care se compune această știință sunt: zoologia, botanica, mineralogia și geologia. Or, varul Benedict nu era nici botanist, nici mineralog, nici geolog. Era, prin urmare, un zoolog în adevăratul înțeles al cuvîntului, un fel de Cuvier al Lumii Noi caruia îi placea să descompună animalul prin analiză și să-l recompună prin sinteză; unul din cei mai profunzi cunoscători, versat în studiul celor patru tipuri în care se concentrează toată știința modernă a zoologiei: vertebrate, moluște, articulate și nearticulate. Din aceste patru diviziuni, în primul rând, dar studiosul savant observa oare diferite clase, ordine, familii, triburi, genuri, specii sau varietăți care le disting? Nu. Se consacrase varul Benedict studiului vertebratelor mamiferelor, pasărilor, reptilelor sau peștilor? Deloc. Îl interesau moluștele, începînd cu cefalopodele și sfîrșind cu bryozairile? Nici atât. Studiase în amănunt la lumina lămpii echinodermele, acalefii, polsippii, enfozoarele, spongiarele și infuzorii? Trebuie să marturisim că nimic din toate acestea. Oricum, nu ne mai rămîne să cităm din zoologie decît diviziunea animalelor articulate – se înțelege de la sine că ea constituia unica pasiune a varului Benedict. Însă și aici trebuie să precizăm că diviziunea articulatelor cuprinde șase clase: insectele, miriapozii, arahnidele, crustaceele, ciropodele și anelidele. Or, varul Benedict, științific vorbind, nu știa să distingă un vierme de o lipitoare, un păianjen de un scorpion, un rac de mare de un lipar.

Atunci, ce era varul Benedict? Un simplu entomolog și nimic mai mult. Ni se va răspunde negreșit că, în accepțiunea sa etimologică, este o parte a științelor naturale care se ocupă cu studiul ființelor articulate. E drept, în mod general, însă de obicei i se dă acestui cuvînt un înțeles mai special. Ea nu se ocupă decît cu studiul propriu zis al insectelor, adică „al tuturor animalelor articulate al căror corp, compus din inele așezate cap la cap, formează trei segmente distincte, care posedă trei perechi de picioare, de unde denumirea de hexapode”. Deci, varul Benedict își limita studiul articulatelor la această clasă, și ca atare nu era decît un simplu entomolog. Să nu ne înșelăm, însă! Din această clasă de insecte fac parte nu mai puțin de zece ordine: ortopterele⁵, nevropterele⁶, bymenopterele⁷, lepidopterele⁸, hemipterele⁹, coleopterele¹⁰, dipterele¹¹, ripipterele¹², parazii¹³ și thysanurile¹⁴. În unele din aceste ordine, de

⁵ Tip: lacustele, greierii etc.

⁶ Tip: furnicile, libelulele.

⁷ Albinele, viespile.

⁸ Fluturii etc.

⁹ Puricii, păduchii etc.

¹⁰ Viermii etc.

¹¹ Muștele, lânțarii etc.

¹² Stylopii.

¹³ Limbricii etc.

¹⁴ Thysanuri (un fel de ploșnițe).

pildă în coleoptere, s-au descoperit trei mii de specii, în diptere și zeci de mii. Ca atare, interesul studiului nu lipsea, și un om singur avea cu ce să se ocupe o viață întreagă.

Astfel, viața vărului Benedict era consacrată pe de-a-ntregul și în mod special entomologiei. Cu această știință își cheltuia toată vremea, fără excepție, chiar și cea de somn, fiindcă și-n vis vedea hexapode. Mânele, gulerul hainei, fundul pălăriei și pieptii vestei erau numai ace cu gămălie infipte, de nici nu le mai puteai scoate. Când vărul Benedict se întorcea dintr-o excursie științifică, prețioasă sa pălărie, îndeosebi, nu era decât o cutie de istorie naturală, fiind împodobită pe dinăuntru și pe dinafară de insecte străpunse cu ace. Dacă vom mai adăuga că i-a întovărășit pe domnul și doamna Weldon în Noua Zeelandă, am spus tot ce trebuia despre acest original și pasionat entomologist. Acolo și-a îmbogățit colecția sa cu câteva specii rare și se înțelege graba cu care voia să ajungă pentru a le clasa în dulapurile cabinetului său din San Francisco.

Fiindcă doamna și copilul ei se întorceau în America pe *Pilgrim*, nu era nimic mai natural decât ca vărul Benedict să-i întovărășească și în această călătorie. Însă nu pe el avea să conteze doamna Weldon dacă s-ar fi găsit vreodată într-o situație critică. Din fericire, era vorba de o călătorie ușoară pe o vreme frumoasă și la bordul unui vas al cărui căpitan merita toată încrederea.

În timpul celor trei zile de repaus ale lui *Pilgrim* la Waitemata, doamna Weldon și-a făcut bagajele în grabă, căci nu voia să întârzie plecarea bricului cu pânze. Servitorii indigeni, care o serviseră la locuința sa din Auckland, fură concediați; la 22 ianuarie, ea se imbarcă la bordul *Pilgrimului* odată cu fiul său Jack, cu vărul Benedict și cu Nan, bătrâna sa negresă. Vărul Benedict aducea cu el într-o cutie specială toată colecția sa de insecte. În această colecție figurau, între altele, câteva mostre din aceste noi staphiline, un fel de coleoptere carnivore, ai căror ochi sunt așezați deasupra capului și care până atunci se credeau a fi specifice Noii Caledonii. I s-a atras atenția asupra unor specii de păianjeni veninoși – katipo din Maoris – a căror mușcătură e adesea mortală pentru indigeni. Însă un păianjen nu aparține ordinului insectelor propriu-zise, fiind clasat printre arahnide, și, din această cauză, fără de nicio valoare în ochii vărului Benedict. Așa că el l-a disprețuit, și cel mai frumos giuvaier al colecției sale era un remarcabil staphilin neozelandez. Se înțelege că vărul Benedict, plătind bine, și-a asigurat marfa, care i se părea mai de preț decât toată încărcătura de untură și de colți de balenă de pe *Pilgrim*.

În momentul plecării, când doamna Weldon și tovarășii săi de călătorie se găseau pe puntea bricului, căpitanul Hull se apropie de călătoreala sa.

Suntem înțeleși, doamnă Weldon, îi zise el, că, dacă luați loc la bordul *Pilgrimului*, o faceți pe propria dumneavoastră responsabilitate.

De ce îmi faci această observație, domnule Hull? întrebă doamna Weldon.

Fiindcă n-am primit nicio poruncă de la soțul dumneavoastră în această privință și, în tot cazul, un bric cu pânze nu poate să vă ofere garanțiile unei bune călătorii, ca un vapor de călători.

Dacă bărbatul meu era aici, răspunse doamna Weldon, credeți, domnule Hull, că ar fi stat la îndoială să se imbarce pe *Pilgrim* în tovărășia soției și a copilului său?

Nu, doamnă Weldon, n-ar fi stat la îndoială, zise căpitanul Hull, nu, desigur, cum n-aș face-o nici eu. *Pilgrim* e o corabie bună; în afară de aceasta, deși am avut o slabă campanie de pescuit, sunt sigur de el, atât cât un marinar poate să fie sigur de vasul pe care-l comandă de mai mulți ani. V-am atras atenția, doamnă Weldon, pentru a pune la adăpost responsabilitatea mea și ca să vă repet că la bord nu veți găsi tot confortul cu care sunteți obișnuiți.

Fiindcă nu-i decât o chestiune de confort, domnule Hull, răspunse doamna Weldon, aceasta nu m-ar putea împiedica. Eu nu sunt dintre acele călătorești dificile, care se plâng continuu de strâmtoarea cabinei sau de insuficiența mesei.

Apoi, doamna Weldon, după ce l-a privit câteva clipe pe micul Jack, pe care îl ținea de mână, zise: „SS pleacă, domnule Hull!”